

УДК 330.322:332.1

Грицасенко Г.І., к.е.н., доцент[©]

Таврійський державний агротехнологічний університет, м. Мелітополь

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Розкривається теоретична сутність категорії інвестиційного потенціалу регіону, аналізується інвестиційна активність регіонів України, пропонуються заходи зі збільшення частки інвестиційної складової в конкурентному потенціалі регіону.

Ключові слова: *інвестиційний потенціал регіону, інвестиційна активність регіонів, джерела формування інвестиційного потенціалу регіону.*

Постановка проблеми. На шляху подальшого розвитку України є актуальна проблема – залучення коштів для проведення структурних перетворень в економічній політиці держави, забезпечення позитивних змін в реорганізації економіки України та її регіонів. Але індекс інвестиційної привабливості України, що розраховується Європейською бізнес-асоціацією (ЄБА), в першому кварталі 2013 року залишається на рівні 2,12 балів з п'яти можливих, і це є найнижчою позначкою за всю історію дослідження з 2008 року [1]. Для подолання негативних явищ інвестиції слід розглядати в якості одного з найбільш значущих чинників розвитку підприємств різної галузевої спеціалізації, модернізації матеріально-технічної бази, впровадження інноваційних технологій, підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів і країни в цілому.

Аналіз останніх досліджень. Вивченню проблем інвестиційного потенціалу як найважливішої складової конкурентного потенціалу регіону присвячені праці багатьох вчених-економістів, у тому числі таких, як Гарбадін Т.С., Мірошніченко П.І., Ткачук У.Р., Тумусов Ф.С. та інші. Разом з тим, увага до даної проблеми з боку вчених-економістів обмежується дослідженням окремих характеристик регіонального інвестиційного потенціалу і на сьогоднішній день не вироблено єдиного науково-обґрунтованого підходу, який враховував би всю багатогранність даного поняття.

Мета статті. Метою статті є розкриття теоретичної сутності категорії інвестиційного потенціалу регіону, аналіз інвестиційної активності регіонів України, а також розробка заходів зі збільшення частки інвестиційної складової в конкурентному потенціалі регіону.

Виклад основного матеріалу. У сучасній економічній літературі

широкий інтерес проявляється до визначення категорії «інвестиційний потенціал регіону» (табл. 1).

Таблиця 1

Трактування категорії «інвестиційний потенціал регіону»

Джерело	Визначення
[2]	певним чином впорядкована сукупність інвестиційних ресурсів.
[3]	сукупність інвестиційних ресурсів суб'єктів господарської діяльності, які формують комплексну базу відтворення господарської та соціальної сфери життєдіяльності регіону на інноваційній основі з метою забезпечення стійкого економічного зростання.
[4]	максимальні можливості регіону щодо раціонального залучення та використання інвестиційних ресурсів з урахуванням природно-геополітичних і соціально-економічних передумов здійснення інвестиційної діяльності з метою досягнення сталого розвитку регіону.
[5]	сукупність інвестиційних ресурсів, які складають ту частину накопиченого капіталу, яка представлена на інвестиційному ринку у формі потенційного інвестиційного попиту, здатного перетворитися на реальний інвестиційний попит, який забезпечує задоволення матеріальних, фінансових та інтелектуальних потреб відтворення капіталу.

Джерело: складено автором на основі даних [2-5].

Таким чином, категорія «інвестиційний потенціал», на думку багатьох авторів, відображає сукупність інвестиційних ресурсів. На наш погляд, інвестиційний потенціал регіону – це складова конкурентного потенціалу регіону, яка представляє собою можливість власних і залучених в регіон фінансових ресурсів забезпечувати інвестиційну діяльність з метою отримання прибутку та забезпечення сталого розвитку регіону.

Ресурси інвестиційного потенціалу регіону діляться на зовнішні, які мобілізуються іноземцями, і внутрішні, які створюються господарськими одиницями даного регіону. У таблиці 2 розглядається інвестиційна активність регіонів України за допомогою показників капітальних інвестицій та обсягів прямих іноземних інвестицій.

На першому місці за розмірами капітальних інвестицій (27,1 % всіх капітальних інвестицій країни) і обсягами прямих іноземних інвестицій (майже половина всіх іноземних інвестицій) в Україні знаходиться столиця – місто Київ. У 2012 році в місті було освоєно 79,6 млрд. грн. капітальних інвестицій, 26,6 млрд. дол. США прямих іноземних інвестицій.

Далі місця за розмірами капітальних інвестицій розподілилися так: на 2, 3 і 4 місці відповідно Донецька, Дніпропетровська та Київська області. Останні три місця займають місто Севастополь, Чернівецька та Херсонська області. За обсягами прямих іноземних інвестицій останні місця у

Чернівецькій, Тернопільській та Кіровоградській областях.

Таблиця 2

Інвестиційна активність регіонів за 2012 рік

Регіон	Капітальні інвестиції		Місце регіону в структурі капітальних інвестицій	Обсяги прямих іноземних інвестицій		Місце регіону в структурі прямих іноземних інвестицій
	млн. грн.	%		млн. дол. США	%	
Україна	293691,9	100	x	54462,4	100	x
Автономна Республіка Крим	18331,6	6,2	5	1463,7	2,7	8
Вінницька	5824,1	2	12	245,4	0,5	20
Волинська	3254,4	1,1	19	361,2	0,7	15
Дніпропетровська	22509,2	7,7	3	8351,8	15,3	2
Донецька	31721,9	10,8	2	2981,6	5,5	3
Житомирська	2892,5	1	20	363,8	0,7	17
Закарпатська	2736,1	0,9	24	407,2	0,7	14
Запорізька	7204,4	2,5	11	1144,2	2,1	9
Івано-Франківська	5166,9	1,8	13	642,5	1,2	13
Київська	20366,8	6,9	4	1927,7	3,5	5
Кіровоградська	4576,2	1,6	15	103,7	0,2	25
Луганська	8222,6	2,8	10	838,5	1,5	12
Львівська	11173,3	3,8	8	1634,8	3,0	6
Миколаївська	4696	1,6	14	259,9	0,5	19
Одеська	14631,2	5	7	1629,5	3,0	7
Полтавська	10217,4	3,5	9	942,8	1,7	10
Рівненська	2770,9	0,9	22	296,9	0,5	18
Сумська	2871,2	1	21	374,4	0,7	16
Тернопільська	3374,8	1,1	18	64,6	0,1	26
Харківська	14759,2	5	6	2170,4	4,0	4
Херсонська	2435,7	0,8	25	245,2	0,5	21
Хмельницька	3489,3	1,2	17	208,6	0,4	22
Черкаська	3781	1,3	16	884,1	1,6	11
Чернівецька	2229,3	0,8	26	64,3	0,1	27
Чернігівська	2737,3	0,9	23	105,3	0,2	24
Київ	79614,2	27,1	1	26592,1	48,8	1
Севастополь	2104,4	0,7	27	158,4	0,3	23

Джерело: складено автором на основі даних Державної служби статистики України.

Аналіз показав, що структурними компонентами зовнішніх джерел інвестиційного потенціалу регіону є грошові фонди іноземців, представлені коштами міжнародних організацій, фондами інших держав, заощадженнями юридичних і фізичних осіб, які є нерезидентами. Активізація іноземних інвестицій відбувається в напрямку прямих іноземних інвестицій в капітал підприємств; внески до фондів цінних паперів; вкладення у формі рухомого і нерухомого майна та у формі нематеріальних активів.

Проте основним джерелом, який забезпечує інвестиційні потреби регіонів, є внутрішні джерела інвестиційного потенціалу регіону. Вони найбільш доступні і формуються за рахунок заощаджень реального, бюджетного та фінансового секторів економіки регіону, які утворюються підприємствами, населенням, державою, фінансово-кредитними установами.

Найголовнішими з джерел інвестиційного потенціалу в реальному секторі економіки регіону є власні кошти - прибуток і амортизаційні відрахування. Використовуючи систему нарахування амортизації, можливо реалізувати фіскальну функцію і практично забезпечити фінансування оновлення основних фондів.

Важливим джерелом залучення інвестицій виступають заощадження населення у формі банківських заощаджень, пенсійних рахунків і цінних паперів. Спрямування коштів домогосподарств в інвестиційну сферу залежить від рівня їх накопичень, витрат, і від стадії розвитку системи фінансово-кредитних інститутів, від рівня надійності, прибутковості і ліквідності цінних паперів на фондовому ринку, рівня ставок комерційних банків за депозитами. В Україні існує достатній обсяг заощаджень населення, проте, на жаль, не всі вони перетворюються в реальні інвестиційні вкладення через проблеми бідності, незначної довіри до фінансово-кредитних установ, розбіжності темпів зростання заробітної плати з темпами інфляції і рівнем оподаткування. Попри це, кошти домогосподарств виступають вагомим джерелом інвестиційного потенціалу регіону, який не можна недооцінювати.

Висновки. Для збільшення частки інвестиційної складової в конкурентному потенціалі регіону пропонується реалізація наступних заходів: вироблення диференційованого підходу до розробки на регіональному рівні політики стимулювання припливу інвестицій; активізації діяльності спеціально створених установ - координаційно-дорадчих органів, експертно-консультативних служб для сприяння залученню та ефективному використанню інвестицій; створення умов для активного залучення коштів населення в реальні інвестиційні вкладення.

Література

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://uaonline.com.ua / povnyu_50923.html](http://uaonline.com.ua/povnyu_50923.html).

2. Марголин А. М. Методы государственного регулирования процесса преодоления инвестиционного кризиса в реальном секторе экономики. / Марголин А. М., Быстряков А. Я. – Челябинск: Южно-уральское книжное издательство, 1998. – 324 с.

3. Мірошніченко П.І. Активізація використання інвестиційного потенціалу регіону: Автореф. дис. к-та екон. наук: 08.00.05 / Інститут економіко-правових досліджень НАН України. – Донецьк, 2007. – 20 с.

4. Ткачук В.Р. Організаційний механізм формування та нарощування інвестиційного потенціалу регіону: Автореф. дис. к-та екон. наук: 08.00.05 / В.Р. Ткачук // Полтавський національний технічний університет. – Полтава, 2008. – 20 с.

5. Тумусов Ф.С. Инвестиционный потенциал региона: теория, проблемы, практика / Ф.С. Тумусов. – М.: «Экономика», 1999. – 272 с.

Summary

Grytsaenko G.I., Ph.D.

Tavria State Agrotechnological University

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF THE INVESTMENT POTENTIAL OF THE REGION

Reveals the essence of the theoretical categories of investment potential of the region, investment activity of regions of Ukraine is analyzed, proposes measures to increase the share of the investment component in the competitive potential of the region.

Рецензент – д.е.н., професор Музика П.М.